

- 27 Probatur, non dari dominium uxori bonorum, quæ constante matrimonio lucratur, de jure Regio.
- Maritus potest solvere dotem prioris consortis ex bonis superlucratis durante secundo matrimonio, ibid.
- Resolutio questionis juxta communem, & in praxi receptam sententiam, ibid.
- 28 Pro contraria adducitur primum fundamentum; nam pro prima dote nulla in secundam uxorem quoad lucra actio potest competere.
- 29 Uxor sicut retinet bona dotalia, quæ extant, agentibus heredibus ad dotem primam, ita nec super bonis lucratis molestari poterit.
- 30 Uxor non tenetur ex bonis superlucratis solvere debita, quibus vir ante matrimonium erat affectus.
- 31 Bona societatis conventionalis non sunt obnoxia creditoribus, qui ante illam cum aliquo ex sociis contraxerunt: quod & in societate conjugali procedere debet.
- Qui jure domini agit, cunctos creditores cujusque privilegii, & qualitatis superat, ibid.
- 32 Hypotheca affici non potest quod nunquam fuit in bonis debitoris, ideo lucra secundi conjugii, quatenus ad uxorem pertinent, non subjiciuntur actioni dotali ex primo matrimonio.
- 33 Iniquum est, quod mulier privetur lucris nuptialibus, ut dos prioris conjugis persolvatur.
- 34 Vidua afflicta ob mariti, & dotis jacturam subveniendum lucrorum commodo, ne multipliciter gravetur.
- 35 Probatur, ac sustinetur, non esse solvendam dotem prioris consortis ex bonis superlucratis secundo constante matrimonio, pro parte quæ secunda uxori jure Regio debetur.
- 36 Respondetur ad primum argumentum communis opinionis.
- 37 Respondetur ad secundum, & reliqua, & num. seqq.

## CAPUT XIX.

**S**ocietas conventionalis est contractus quidam ex nominatis, juris gentium, bonæ fidei, ultrò, citroque obligatorius, qui consensu perficitur, Anton. Gom. *variar. lib. 2. cap. 5. num. 1.* Tusch. *lit. 5. concl. 279. n. 6.* Mantic. *de tacit. & ambig. convent. lib. 6. tit. 1. ex n. 15.* Vvesembec. *paratit. ad tit. ff. pro socio, Petr. Greg. Syntagmar. lib. 27. cap. 4. num. 7.* Societas definitur in l. 1. tit. 10. part. 5. & ab Interpretibus variè describitur, ut videre est apud Mantic. n. 16. cum seqq. Ofsuald. *lib. 13. cap. 15.* Gregor. Lop. *in d. l. 1. gloss. 1.* Pichard. *num. 3.* Communiter à Theologis definitur, quod est contractus, seu conventio duorum pluriumve contribuendi ad commune lucrum, vel usum. Molin. *de just. & jur. disput. 411. num. 1.* Lessius *cod. tract. lib. 2. cap. 25. num. 1.* quam definitionem explicuit uterque.

## Ad Num. 1.

**S**ocietas contrahitur aut omnium bonorum aut certæ partis pro aliqua negotiatione, l. *Societas 5. Pro socio, l. 3. tit. 10. part. 5.* Anton. Gom. *num. 2.* Molin. *disp. 412. num. 1. & 2.* Pichard. *in princip. num. 1. & 4. Inst. de societ. In universali ex conventionem societate bona contrahentium communicantur, quæ tempore contractus habent,*

dominiumque, ac possessio legis ministerio absque traditione invicem transfertur, ut cum D. Covar. docent Molin. *disp. 411. num. 5.* Lessius *num. 3.* Cujac. *in paratit. ad tit. C. pro socio, Ant. Fab. in rational. ad l. 2. ff. cod. Tusch. sup. concl. 283. n. 1. & 3.* Pichard. *num. 9.* Anton. Gom. *num. 3.* *vers. Item quero, Matienz. in l. 2. gloss. 3. num. 6. tit. 9. lib. 5. Recop. Donell lib. 13. cap. 16. Mantic. dict. lib. 6. tit. 15. num. 2.* Guttier. *Practicar. lib. 2. cap. 118. num. 2.* quod utique obtinet in quavis particulari societate quoad illa, quæ juxta legem contractus socii conferunt, si convenerit, ut capitale commune fiat. Molina, & Lessius *ubi proxime, Ant. Gom. d. vers. Item quero, & in l. 50. Taur. n. 76.*

## Ibi: In his tamen bonis.

Inita universali bonorum societate, quod unus ex sociis postea acquirit, non communicatur aliis nec quoad dominium, nec quoad possessionem, nisi intercedente traditione. Ant. Gom. *Ant. Fab. Tusch. Donell. ubi proxime: quod ita verum est, si proprio nomine socius emerit, aut aliter quicquam comparaverit; nam si nomine societatis contrahat, quod per contractum quæserit, absque traditione etiam quoad possessionem sociis communicabitur: sed & proprio nomine acquisitum, judicio societatis socium communicare iudex compelleret. Ita post D. Covar. Molina, Lessius, Mantic. ubi nuper, Matienz. num. 8. Pichard. n. 11. Guttier. loc. cit. Societas autem bonorum omnium simpliciter contracta complectitur etiam futura. Mantic. d. tit. 25. n. 5. Gregor. Lop. *in l. 3. gloss. 2. tit. 10. part. 5.* Molin. *disp. 412. num. 1.* Pichard. *sup. num. 8.* Ant. Gom. *d. cap. 5. n. 3.* Morquech. *de divis. bonor. lib. 2. cap. 2. n. 3.* atque probatur ex l. *Si societatem 73. pro socio.* Ast si præsentium bonorum mentio fiat, futura intelliguntur exclusa à societate. Morquech. n. 4.*

## Ibi: Nisi dixeris id lege Regia.

Jure nostro regio sublata est differentia, de qua supra, inter bona præsentia, & futura quoad acquisitionem domini, & possessionis inter socios bonorum omnium, exclusaque est distinctio communis de adquirente socio nomine proprio, aut societatis, nam indistinctè statutum est, ut absque traditione etiam bona futura communicentur, l. 47. tit. 28. part. 3. ubi Greg. Lop. *gloss. ult. l. 6. tit. 10. part. 5.* observant Molin. *disp. 411. num. 7.* Ant. Gom. n. 3. in fin. Guttier. *d. cap. 118. num. 5.* Matienz. *sup. n. 9.* Cur. Philipica *part. 2. lib. 1. cap. 3. n. 7.* Pichard. *sup. n. 11.*

## Ibi: Ex quibus quantum ad matrimonii.

Quoties ex lege, aut consuetudine regionis per matrimonium societas omnium bonorum inter consortes contrahitur, quæcunque vir, vel uxor abet, perfecto matrimonio, vel consummato, prout sit statutum, absque traditione quoad dominium, ac possessionem communicantur Molina *disp. 422. num. 3.* ubi de Lusitania, Pichard. *in rubric. num. 7. Inst. de societ. Matienz. d. gloss. 3. num. 10.*

## Ad Num. 2.

**B**ona quæ sita nomine conjugalis societatis, seu viri, & uxoris, matrimonio constante, etiam de jure communi utrique consorti communicantur absque traditione, per domini, & possessionis translationem. Mathienz. n. 11. Guttier. *d. cap. 118. num. 2.* Tell. Fern. *in l. 16. Taur. num. 11.* Verumtamen jure Pontificio, ac Cæsareo nulla inter virum, & uxorem inita societas quoad bona intelligitur. Molin. n. 2. Pichard. n. 8. Mathienz. *in d. l. 2. gloss. 1. num. 2.* Guttier. *num. 6.* Tell. Fernand. *num. 12.*

## Ibi: Tertio deducitur in eadem specie.

**U**bi maritus nomine proprio aliquid comparavit, jure communi inspecto, quanquam ex conventionem, vel statuto ipsum pro parte uxori debeat communicari, opus erit traditione, ut dominium ac possessionem nanciscatur: quod convenit traditis supra, n. 3. & tenet Mathienz. *d. gloss. 3. num. 22.* sed aliud ex nostratibus non paucis, scripsit Amat. *forens. resol. 13. n. 29.*

## Ibi: Quarto ex præmissis constat.

**P**ræcedens resolutio de Jure Cæsareo procedit; nostro tamen Regio controversum est, an dominium, ac possessio bonorum, quæ maritus proprio nomine querit, statim absque aliqua traditione in uxorem pro parte transferatur intuitu societatis lucris, & quæstus, quæ apud nos per matrimonium tacitè contrahitur, l. 2. tit. 9. lib. 5. *Recopil. Quæ in questione traditionem non desiderari, sed illicò mulieri acquisita per virum communicari, docent Gregor. Lop. in l. 55. gloss. 2. vers. Mihi verò, tit. 5. f. 5. Anton. Gom. in l. 50. Tauri, num. 76. Guttier. d. q. 118. n. 4. Mathienz. in d. gloss. 3. num. 2. cum seqq. Valenzuela *conf. 13. n. 6.* Parlador. *quotidianar. lib. 2. cap. 5.* Ayora *de partitionib. p. 2. q. 41. n. 44.* Azeved. *in d. l. 2. Recop. num. 17.* Amat. cum plurimis *ubi proxime, Petr. Barbosa in l. 1. part. 1. n. 37. ff. solut. matr. Avend. de censib. cap. 75. num. 5.* Garcia *de conjugal. acquas. num. 188.* & alii apud Hermosillam *in l. 55. gloss. 2. num. 25. tit. 5. p. 5.* qui & contra sentientes refert, *num. 23.* Illi communi opinioni assentitur D. Covar. *hic.**

## Ibi: Non oberit, quod lege Regia.

**J**ure nostro Regio facultas libera disponendi de rebus matrimonio subsistente quæstus, marito conceditur, etiam incia, aut renuente consorte, l. 5. tit. 9. lib. 5. *Recopil. Molin. de just. & jure, disp. 275. n. 7.* Anton. Gom. *in l. 50. Tauri, n. 72. in fin. Azeved. in d. l. 5. num. 6.* Mathienz. *ibi, gloss. 6. num. 2.* quod ampliant ipsi, ut maritus donare valeat, & ad pravos ulus ludi, aut turpitudinis dilapidare, modò uxoris fraudandæ animus non, probetur. Ex qua constitutione deduci possent contra communem nostratum resolutionem, quod dominium non quæritur uxori jure ipso quoad acquisita constante matrimonio, quia marito non liceret alienare, ipsa non consentiente, ex regula legis *Id quod nostrum 11. de reg. jur. quæ procedit & in eo, qui ex parte dominus est, ut ibi notat Accursius. Sed respondetur dominium*

quæri uxori revocabiliter, seu in habitu, ita ut viro alienante, ipsa sine factio proprio amittat quod etiam sine factio quæsit, ex lege utrumque apud nos disponente.

## Vers. Ex his plura deduci poterunt.

Hæc quæ D. Covar. omiſſa facit, aliunde mi-  
nistrant neoterici jam laudati: illud duntaxat ad-  
notare placet, quod societas, quæ ex legibus re-  
giis per nuptias contrahitur, omnium bonorum  
non est, sed quæstus, ac lucris. Gregor. Lop. *in*  
*l. 55. gloss. 2. col. 3. in princ. tit. 5. part. 5.* Guttier.  
*Practic. lib. 2. q. 118. num. 7.* Mathienz. *in l. 3.*  
*gloss. 1. num. 3. tit. 9. lib. 5. Recop. Garcia de expens.*  
*cap. 13. num. 13.* Hermos. *in d. l. 55. gloss. 2. n. 26.*  
Imò non omne lucrum communicatur inter con-  
juges, velut hæreditas, donata, & alia de quibus  
*in l. 3. & 5. tit. 9. lib. 5. Recopil. ubi Mathienz. &*  
*Azeved. Anton. Gom. in l. 50. Tauri, n. 72.* fru-  
ctus verò ex quibuslibet bonis communicantur,  
*d. l. 5. Recop. cujus Interpretes id observant.*

## Ad Num. 3.

Dos, aut donatio propter nuptias promissa ab  
utroque parente, ex bonis superlucratis matri-  
monio constante solvi debet: quod si ea non exi-  
stant, vel non sufficiant, suppleendum erit de sub-  
stantia mariti & uxoris pro æquis portionibus:  
sed si pater solus sponderit, de acquæstu con-  
jugali deduci dos, seu donatio debet, quo defi-  
ciente, promissor de proprio patrimonio integrè  
satisfaciet, l. 8. tit. 9. lib. 5. *Recop. deducta ex l. 53.*  
*Tauri, de qua Molin. disp. 424. num. 8.* Anton.  
Gom. *in d. l. 53. num. 24. vers. Item etiam, Greg.*  
*Lop. in l. 6. gloss. 1. tit. 10. p. 1. Mathienz. in l. 3.*  
*gloss. 7. num. 7. tit. 9. lib. 5. Recop. Azeved. in d. l. 8.*  
*n. 6.* Ayora *de partitionib. part. 2. q. 40. n. 40.*  
Garcia *de conjugal. acquas. num. 150.* Bæza *de*  
*non melior. dot. ratione filiar. cap. 11. n. 126.* Idem  
juris erit si mater sola dotem constituat. Anton.  
Gom. *sup. vers. Secunda ratio, Bæza num. 23.*  
Mathienz. *ubi proxime.* Opus tamen erit, quod  
accedat mariti licentia, cum de jure nostro absque  
illa nec contrahere, nec quasi contrahere uxori  
permittatur, l. 55. *Tauri, quæ est lex 2. tit. 3.*  
*lib. 5. Recop. observant Ant. Gom. & Bæza.* Hæc  
ampliantur quanquam patens rem propriam dederit  
in dotem; nam ex bonis multiplicatis deducet  
æstimationem, ut disputans resolvit Ayora n. 42.  
& 43. cui adstipulatur, quod parens, dum rem  
suam tradit, non censetur renunciare dispositioni  
dictæ legis 53. *Tauri, sed juri repetendi pretium*  
ex bonis communibus acquisitis, si extent; cum  
nemo præsumatur proprium jactare patrimonium,  
l. *Cum de indebito 25. de probat. l. 6. tit. 14. part. 3.*  
Barbosa cum pluribus *axiom. 112.* & ita in dubio  
credendum, nisi appareat quod dotans intendit de  
propria substantia liberalitatem erga liberos exer-  
tere, ut ait Ayora.

## Vers. Ex quo infertur.

Si pater etiam matrimonio soluto, liberis ex  
eo dotem, aut donationem propter nuptias con-  
tulerit, eam non ex propriis bonis tantum præsta-  
bit, sed ex communibus eodem matrimonio du-  
rante acquisitis, juxta legem Regiam, quam ad  
hunc casum cum nostro Præfide extendunt Gut-  
tier.

tier. *Practicar. lib. 2. quæst. 125. Garcia num. 151. Mathienz. in l. 3. gloss. 7. num. 9. tit. 9. lib. 5. Recop. Bæza d. cap. 11. num. 111. cum seqq. Azeved. sup. num. 18. Ayora num. 41. Idem admittit quoad matrem dotantem, soluto matrimonio, Azeved. n. 19. ubi quid si bona non supersint superlucrata.*

13 A communi sententia dissentiunt Anton. Gom. ubi proxime, Castill. in l. 53. Tauri, num. 24. hæc quidem de juris rigore maximam obtinet probabilitatem, ut agnoscent Garcia, & Ayora ubi proxime, Molin. d. disp. 424. num. 9. qui tamen non audent à magis recepta apud Interpretes, & in praxi resiliere, eamque ut æquitati, ac prudentiæ consonam amplectitur Bæza latè agens à num. 97.

## Ad Num. 4.

14 Si maritus constante matrimonio Decurionatum, Tabellionatum, vel munus aliud obtinuerit ex illis, quæ pecunia æstimantur, & vendi saltem ex regia facultate communiter solent, quoad pretium uxori officia illa communicantur, ut bona multiplicata, ita ut tantundem deducat mulier ex bonis communibus, quanti munus valere constiterit. Guttier. *Practicar. lib. 2. quæst. 64. in fin. Garcia de expens. cap. 4. num. 15. & de conjug. acquast. num. 67. Azeved. in l. 5. num. 1. & 2. in fin. tit. 9. lib. 5. Recop. Mathienz. in eadem l. 5. gloss. 4. à num. 4. Ayora sup. part. 1. cap. 8. num. 16. qui resolvit, æstimandum officium juxta tempus præsens, et si minoris emptum sit, Consentit Garcia de conjug. acquast. n. 68. & num. 67. scribit, uxori pro parte pretium Officii acquiri, et si precibus impetretur gratis: quod videtur opponi dictæ legi 5. Recopilar. ubi cavetur, ne officia à Rege concessa marito, communicentur consorti. Et quanvis Regiam cõstitutionem de muneribus publicis justitiæ administrationem habentibus, strictè accipiant Mathienz. in d. l. 5. gloss. 2. num. 2. Azeved. ibi, num. 1. illud sanè mihi non probatur; nam hujusmodi officia ex sui natura uxoribus nequeunt communicari, cum nec æstimationem recipiant, nec per feminas exerceri permittatur, l. *Femina, de reg. jur.* Unde verba legis potiùs de officiis pretio æstimabilibus intelligi debent, quæ si maritus ex liberalitate Principis, aut privati acquisierit matrimonio constante, nihil ex eo uxor consequi poterit, sicut neque de rebus cæteris per donationem comparatis, l. 3. l. 5. tit. 9. lib. 5. Recop. Et ut hæc lex quinta rectè procedat, intelligenda est de officiis pecuniâ æstimabilibus, quæ mulieribus possunt communicari; alioqui exceptio non foret de regula, ut debet esse, l. *Quæstium 12. §. Idem Pomponius respondit domo, el 2. ff. de fund. instruct. l. Nam quod liquide 4. §. fin. de pen. legat. Barbosa axiom. 85. num. 6. dixi sup. lib. 1. cap. 6. n. 23.**

## Verf. Ego verò contrariam.

Hæc opinio communis est, ut ex præmissis apparet: & quæ D. Covar. pro ejus comprobatione adducit, latè prosequitur Mathienz. in d. l. 5. gloss. 4. n. 4. cum seqq.

## Ibi: Hoc probatur ex eo quod.

15 Hinc deducitur, quod si munus non esset pecuniâ, sed precibus comparatum, nullam partem in

illo uxor haberet, sicut nuper ostendimus sub num. 14.

16 Si maritus constante matrimonio juspatronatus in Ecclesia acquisierit ex fundatione, aut dotatione, aut ex emptione universitatis bonorum, quæ illud contineatur, licet maritus solus præsentet, tamen soluto conjugio, femina, aut ejus hæredes præsentandi jure potentiunt unâ cum marito, vel successoribus ipsius, prout matrimonium dissolvi contigerit. Garcia sup. num. 165. tract. de conjug. acquast. Mathienz. in l. 5. gloss. 4. num. 5. tit. 9. lib. 5. Recopil. Bæza de decim. tutor. cap. 23. num. 17. Guttier. de tutel. part. 3. cap. 29. num. 5. Sanch. *Consil. Moral. lib. 2. cap. 3. dub. 71. n. 31.* Spin. de testam. gloss. 41. num. 63. D. Frass. de regio patron. *Indiar. cap. 5. num. 7. & 8.* nec enim feminis præsentandi ad Beneficia usus interdicitur, quanquam eligere venentur. Vivian. de jurepatr. lib. 5. cap. 1. num. 9. Juspatronatus licet quoad substantiam sit individuum, quoad exercitium tamen recipit divisionem, & plures possunt existere patroni ejusdem Ecclesiæ, qui vel simul, vel alternis vicibus solent præsentare, cap. 1. & ibi Gloss. de jurepatronat. cum aliis apud D. Frass. cap. 4. num. 60. & 61. ubi plures.

## Ibi: Deinde cum facillimè.

17 Quæ fieri nequeunt absque Principis facultate, ab ejusque voluntate pendent, impossibilia censentur. Sanch. cum plurimis de matrim. lib. 5. disp. 5. num. 5. Barbosa axiom. 118. num. 4. Alfar. de off. Fiscal. gloss. 8. num. 3. Salgad. de Reg. protect. p. 2. cap. 6. num. 86. sed hoc limitatur cum Princeps frequenter, ac facillè aliquid deprecantibus solet concedere. Gregor. Lop. in l. 13. gloss. 3. tit. 9. p. 6. Anton. Gom. in l. 9. Tauri, num. 18. verf. Secundo non obstat, Molin. de primog. lib. 2. cap. 13. à n. 8. & alii quamplures, quos congerit Sanch. dicta disp. 5. num. 12. Unde officia alienabilia censentur, quanquam absque Principis assensu vendi prohibeantur. Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 2. quæst. 24. num. 3. quia scilicet facillè talis facultas impetrari consuevit. Quoad officia Curie Romanæ, de quibus Merlinus ibi, ipsam consulas.

## Ibi: Multò minus nocet posteriori.

18 Officia publica, quæ vendi possunt accedente Principis facultate, in legitimam liberis esse imputanda, sustinent Merlin. d. quæst. 24. num. 1. Mathienz. in l. 3. gloss. 2. num. 13. tit. 8. & in l. 5. gloss. 4. num. 6. tit. 9. lib. 5. Recopilat. Garcia de expens. cap. 4. num. 15. Anton. Gom. in l. 29. Tauri, num. 21. Parlador. different. 150. §. 3. num. 13. & 14. Pichard. post §. Quædam actiones 20. *Instit. de action. tract. de collat. art. 3. num. 48. cum seqq.* & alii, quos refert Hermosilla in l. 3. gloss. 6. n. 59. tit. 4. part. 5. Ex his observandum, tum quod licet officium nullatenus vendi possit, si tamen ad hæredes sit transmissibile, imputatur: tum quod æstimatio officii est facienda secundum tempus mortis patris, sive pluri, sive minoris emptum sit, quod & tenet Merlin. sup. lib. 2. tit. 2. q. 21. num. 15.

## Ad Num. 6.

19 Vide laudatos supra, num. 14. Officia quidem publica quoad æstimationem pro parte ad uxorem, spectant, ut bona superlucrata matrimonio constante,

stante, quanquam venalia omninò non sint, modò ad hæredes mariti transfere possint, ad instar muneris empti pecuniâ patris: quod, ut nuper est prænotatum, intuitu transmissionis imputatur filio, quanvis venundari prohibeatur, l. *Omnimodo 30. §. Imputari, C. de inoffic. testam.*

## Verf. Verum an horum munerum.

20 Hæc nostri præsidis non sunt, sed à Cornelio Brederodio adjecta, ut notatur in prima pagina codicis, quo variæ, ac practicæ continentur, quod demonstratur per hoc signum [positum initio versiculi hujus. Nihilominus aliqua obiter superaddere agrè non feram. Quoad primum nemini dubium est, quin non expediat munera publica pretio conferre: sed an liceat, quæstionis est, de qua Lessius de just. & jure, lib. 2. cap. 32. à num. 24. & num. 29. docet quæ desiderantur, ut licita sit venditio, scilicet autoritas in vendente, aptitudo in emptore, moderamen in pretio, convenientia erga commune bonum: & quod attinet ad Magistratus, & officia justitiæ administrationem habentia, consule Bobadill. in *Politic. lib. 1. cap. 2. num. 21. in fin. & cap. 14. num. 14. cum seqq.* ubi latè, ac egregiè, plurimos congerens, qui de hujusmodi munerum venditione differunt. Solorzan. ubi mox laudabitur.

21 In his Indiarum regionibus Decurionatus omnes, Tabellionatus cujusque provinciæ, aut civitatis, atque cætera munera, quæ justitiæ administrationem annexam non habent, publicè sub hæsa per administratores Regii gazophylacii, cui pretium cedit, obitu emptoris vacant; possunt tamen per renunciationem ad alios transferri sub forma præscripta, & toties quoties renunciatio intercedit, effectumque sortitur, tertia pars pretii ærario Regio inferitur, nisi in prima renunciatone per primum emptorem facta, quia dimidia debetur, ut constat ex titulo 20. cum seqq. lib. 8. Recop. *Indiarum, Solorzan. de jur. Indiar. tom. 2. lib. 5. cap. unic. num. 99. cum multis seqq. Escalona in Gazophylac. Reg. p. 2. lib. 2. cap. 10.*

22 De militiis Romanorum non pauci fasè edisserunt præter illos, quorum hic fit mentio, ut Alciat. de præsumpt. reg. 3. præf. 25. & lib. 8. parerg. cap. 25. Petr. Gregor. *Synagm. lib. 19. per tot.* ubi de armata militia, Solorzan. sup. lib. 2. cap. 31. num. 28. Garcia d. cap. 4. n. 15. & 16. Revard. *conjectaneor. lib. 3. cap. 3.* ubi triplicem militiam distinguit, de quo prædixi supra, lib. 2. cap. 1. num. 17.

23 Pro appendice hujus capituli, ubi de acquæstu conjugali actum est, adjicere placet quæstionem, quam jam diu literis mandatam observabam, cujus hæc hypothesis. Petrus duxit Ioannam in conjugem, octo mille pro dote receptis: uxor liberis procreatis decessit, quorum bona pater retinuit: deinde ipse cum Catharina secundo contraxit, à qua duo millia dotis nomine percepit, & confecto inventario constitit, totidem duntaxat ex bonis primi conjugii superesse. Diu matrimonio persistente, plura conjuges acquisierunt, ita ut viro defuncto, octo millia in hæreditate superfuissent, quæ omnia pro dote matris suæ liberi prioris conjugii exigere conantur. Vidua se tuetur, quia quatuor millia multiplicata sunt matrimonio suo constante, ex quibus duo illi debentur. Nunc videndum cujus partis potiora sint jura.

Primò pro liberis facit lex 33. tit. 13. part. 5. 24 *authent. ut exact. instir. dor. collat. 7. authent. Si quid, C. qui potior.* quibus cavetur, quod in dotalium concursu, exceptis bonis extantibus secundæ uxoris, prior præferatur. Unde à paritate, seu majoritate rationis, etiam quoad lucra matrimonio potior haberi debet, cum mulieri validius sit jus ad repetitionem dotis, quam ad lucra conjugalia, ut patet; nam pro dote sæpe mariti creditores excludit, l. *Assisus 12. C. qui potior.* quoad lucra quilibet creditor adhuc ex personali actione potior muliere habetur, l. 9. tit. 9. lib. 5. Recopil. Igitur quod in dote stabilitum est pro uxore prima, multò magis in superlucratis obtinebit. Secundò expenditur illud juris axioma, *Si vinco vincem te, à fortiori vincam te*, traditum in l. *De accessionibus 14. de divers. & tempor. præscriptis.* dos enim prior præponitur creditoribus qui constante matrimonio secundo cum marito contraxerunt, qui ut præmissum est, superant quoad lucra posteriorem conjugem: ergo & hanc vincet conjux anterior.

Tertiò, ubi dos restitui postulat, agitur de 25 damno vitando: at vidua exigens lucrorum dimidiam, de lucro captando, ut vox ipsa significat: in re autem controversa tutius est favere repetitioni, quam adventitio commodo, l. *Non debet 42. §. 1. de reg. jur.* ex quo in omnibus causis jura magis foyent versantem in damno, quam intendentem lucrari, l. *fin. §. Sin verò creditores, C. de jur. deliber. l. fin. §. Si quis verò, C. de codicil. l. Qui autem 6. §. Simili modo dicimus, ff. quæ in fraud. credit.* Castill. cum pluribus controversis. lib. 3. cap. 1. à princ. atque in congressu creditorum melior est conditio agentium ex causa onerosa, quam lucrativa: quod in chirographariis extra dubium est, licet in hypothecariis controversetur. Guttier. de juram. confirm. part. 3. cap. 15. num. 19. Gait de credit. cap. 4. num. 274. Merlin. de pignor. lib. 4. quæst. 25. Mantic. de tacit. convent. lib. 11. tit. 21. num. 23. Carleval. de judic. tit. 2. disp. 30.

Quartò, lucrum societatis, ac capitale sunt 26 ejusdem naturæ, conditionis, & qualitatis, ita ut inter se minimè distinguantur, nec possint, cum sint eadem res, diverso jure censei, l. *Anri 2. C. de frument. urb. Constantinopol. lib. 11. Leotard. de usur. q. 1. num. 19. & quæst. 86. num. 23. & 26. Craveta cons. 433. num. 30. & 31.* Sed secunda uxor superatur ab hæredibus primæ quoad dotem, quæ est capitale: ergo etiam quoad lucrum conjugale superari debet. Et quidem inauditum est, & à ratione juris dissonum videtur, quod capitali amisso, uxor ultima lucrum percipiat. Quintò, liberi prioris matrimonii non solùm nituntur hypothecæ cum prælationis privilegio, sed etiam temporis prioritati: secunda uxor in lucris conjugii nullo gaudet privilegio, & tempore posterior reperitur, idè juxta communes juris regulas in concursu succumbere debet, cap. *Qui potior 54. de regul. jur. in 6. l. 27. tit. 13. part. 5. l. Si fundum 4. C. qui potior. l. Potior 12. ff. eod.*

Sextò, si aliqua ratione uxor posterior quoad 27 superlucrata præferri deberet, maximè quia bona acquisita constante matrimonio, statim transeunt pro parte in dominium mulieris: sed hoc verum non est, ut constat ex l. 5. tit. 9. lib. 5. Recopilat. & tenent non pauci apud Hermosillam in l. 55. gloss. 2. num. 23. tit. 5. part. 5. qua constitutione tribuitur marito libera facultas alienandi absque uxoris consensu bona cõsistente matrimonio comparata;